

РЕЦЕНЗИЯ

от

Клео Стефанова Протохристова, професор, гост-преподавател в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

на дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“ по област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, (Антична и западноевропейска литература: сравнително литературознание).

Автор: Доц. д-р Младен Цветанов Влашки, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Тема: „Български образи на краевековната австрийска литература“

Със заповед № РД-22-1557 от 26. 06. 2025 г.. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Български образи на краевековната австрийска литература“ за придобиване на научната степен „доктор на науките“ на ПУ в област на висше образование 2. **Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, научна специалност (Антична и западноевропейска литература: сравнително литературознание)**. Автор на дисертационния труд е **доц. д-р Младен Цветанов Влашки** - катедра История на литературата и сравнително литературознание към Филологическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представеният от доц. Влашки комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.45 (4) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;

- автобиография в европейски формат;
- копие от диплома за образователната и научна степен „доктор“;
- протоколи от катедрени съвети, свързани с откриване на процедурата и с предварителното обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- справка за спазване на минималните национални изисквания;

Младен Цветанов Влашки работи в Пловдивския университет от 1986 г., след спечелен конкурс за асистент по Западноевропейска литература. През целия този десетилетен период е водил лекции и семинари по Антична и западноевропейска литература в различни филологически специалности, както и многобройни магистърски курсове, между които Българска актуална критика, Регулаторни процеси в медийното пространство на Европа и България, Култура и медии, Европейски политики, Семиотика, Съвременна българска култура. Същевременно той работи ефективно със студенти, които ръководи в разнообразни проекти и учебни практики. Освен в Пловдивския университет, е преподавал и във филиалите му в Хасково и Кърджали, е също и в Шуменския университет. През 2015 г. е защитил докторска дисертация на тема „Литературни и театрални проекции на драматургията на „Млада Виена“ в България до 1944 г.“ През 2020 г. е назначен на академичната длъжност ‘доцент’ в ПУ „П. Хилендарски“. От същата година е командирован като лектор по български език и литература и култура в АлбертЛудвигс-университет, Фрайбург (Германия) до 01.08.2023г.

През периода 1997-2001 г. е народен представител в 38. Народно събрание, а от май до декември 2001 г. е член на Националния съвет за радио и телевизия.

Впечатляващ е международният му преподавателски актив, който включва лекции и научни участия в Германия, Австрия, Испания, Русия, Унгария и Румъния по програма „Еразъм“ и различни изследователски проекти. През зимния семестър на 2023/2024 г. е гост-професор по световна литература в Университет Гьотинген (Германия).

Обичайно преценката за актуалността на обсъждан научен труд се прави автоматично, по подразбиране, тъй като самият въпрос дали едно изследване е актуално не е свободен от оспоримост. В случая с труда на Младен Влашки обаче, може абсолютна убедено да се твърди, че той е не просто актуален, но и насъщно съвременен и необходим. Защото съдбата на Виенската модерност, нейният срыв и разпад, предоставя плашещ урок за уязвимостта на собствените ни илюзии за устойчивост и континуитет на културните ценности, особено в контекста на съвременното катастрофално отстъпление на принципите на либерализма, плурализма и демокрацията. Младен Влашки подсказва за необходимостта състояният се преди век провал на изследвания от него космополитен културен проект да бъде разчетен и като предупреждение за възможността от повторение на този злощастен исторически опит.

Колкото до въпроса дали дисертацията свидетелства за надеждно познаване на научния проблем, без какъвто и да е риск от преувеличение може да се каже, че изследователското поле, представено в дисертационния труд, е „присвоено“ от доц. Младен Влашки по най-същностен и продуктивен начин. За степента на неговата овладяност свидетелстват двете докторски дисертации, посветени на българската рецепция на драматургията на „Млада Виена“ и защитени в Пловдивския университет през 2015 г. и във Виенския университет през 2020 г., хабилитационният труд, който представя проучванията на Влашки върху рецепцията на Кафка в България до 1989 г., и поредицата монографии, отразяващи този академичен актив: „„Млада Виена“ в млада България“ (Пловдив: Хермес, 2017), „Рефлексии на виенската модерност в българската литература от края на XIX и началото на XX век“ (Пловдив: ИК „Хермес“, 2018), „Рецепцията на Кафка в България до 1989 г.“ (Пловдив: Сдружение Литературна къща (Страница), 2020) и „Materialien zur Rezeption der Wiener Moderne in Bulgarien bis 1944. Hermann Bahr, Hugo von Hofmannsthal, Arthur Schnitzler“. (Peter Lang, 2022). Към тях е уместно да се прибави и едно ранно издание – антологията „Веселият апокалипсис. Естетика и литература на Виенския fin-de-siecle, на която той е съставител, отчасти преводач и автор на бележките и послеслова (Издателство „Пигмалион“, Пловдив, 1996), която набавя допълнителен ориентир за трайността на изследователския ангажимент. Няма съмнение, че в своята комплексност научните

трудове на доц. Влашки, фокусирани върху краевековната австрийска литература, са неговият *opus vivendi*.

Виждам за уместно да започна оценките си труда на Младен Влашки с констатацията, която има решаващо значение за настоящата процедура, а именно, че предложената за защита дисертация съдържа резултатите от фундаментално научно изследване и това легитимира аспирациите ѝ за придобиване на научната степен „доктор на науките“.

Дисертацията е резултат на десетилетни системни проучвания, квалифицирани от автора ѝ основателно като „литературно археологически“, „литературно-исторически“ и „сравнително-литературен“, респектира с както с мащаба на извършената работа, така и със задълбочеността и продуктивността на процедурите, с помощта на които внушителен като обем емпиричен материал и впечатляващо солиден свод теоретични източници са били систематизирани и рационализирани, за да бъде изведена ясно дефинирана, изчерпателна и убедителна картина на приема, който австрийската краевековна литература получава в България, при това в целия диапазон от проявите на синхронна рецепция до ретроактивни и компенсаторно наваксващи трансфери.

Дисертационният труд се отличава със завидно солидна методологическа обезпеченост. Избирани и изграждани системно, в съответствие с конкретните предизвикателства, с които авторът му е трябвало да се справи – паралелна работа както с емпиричен материал, така и с образи и различни родове интерпретации, но също и необходимостта да бъдат открити посредници и реконструирани контексти. изследователските стратегии са плод на продуктивно съгласуване между системното схващане за литература, литературна социология, при доминираща роля на теорията за полето на Бурдийо, теорията на културния трансфер, рецептивна естетика и аналитична компаративистика.

Важно достойнство на дисертацията е безупречната ѝ структурираност. След уводната част, в която ясно са формулирани параметрите на изследвания културно-исторически терен и са изяснени както вътрешната му динамика, така и характерната му, хронологически предпоставена двусъставност, са представени аналитично основните методологически стратегии на изследването и използваните като отправна точка литературноисторически модели на австрийската литература за проучвания период, послужили като база за конкретизиране на собствена рамка на австрийската краевековна литература и като ориентир за необходимите таксономични уточнения. В съответното литературно поле са идентифицирани 69 авторски присъствия, от имената на които 35 се оказват нерелевантни на по-нататъшните анализи, защото липсват следи за тяхната българска рецепция, а съответно и възможности за каквото и да е евентуално генериране и последващи развития, позитивни или негативни, на техни приемни образи.

Втората, основна част на труда, озаглавена „Трансфер, рецепция и образи на австрийската краевековна литература на литературното поле в България“, започва със собствен оригинален опит за характеризирание на българското литературно поле, необходимо с оглед функциите му като целева област на трансфер и като рамка за рецепция, до голяма степен експериментален, тъй като не може да стъпи на надеждни предшестващи постановки по проблема. Следва представяне на основните посредници в проучвания процес (Иван Шишманов, Теодор Траянов, Гео Милев и Николай Лилиев), на трансферните канали (периодика, театър, книгоиздаване), на образите на австрийската краевековна литература, породени от тях, както и на движението на тези образи в българската среда, тяхната интерпретация, процесите на присвояване или изпадане.

За събирането на материала, чийто анализ е направил възможно осъществяването на дисертацията, са вложени огромни усилия, което проличава от количеството прегледани *de visu* периодични издания, актуални за извънредно дългия проучван период, системните библиотечни издирвания, както и от материалите, извлечени от архивите. Реконструирането на процесите, които се крият зад извънредно ценната

емпирия, е проведено с методологическа последователност и професионална вещина, а оценката им е убедително аргументирана.

Направените изводи имат трудно оценима стойност, защото с тях на практика се изгражда и структурира самостоятелен, почти напълно неизследван научен терен, при това редом с валидността им за българската рецепция на австрийската краеековна литература, те съдържат и потенциал за ревизиране на българската културна и в частност литературна история от двайсетия век.

Ще направя уговорката, че обсъжданата дисертация е толкова мащабна като съдържание, така богата на идеи, наблюдения и изводи, че адекватната ѝ оценка не би могла да се вмести в строго оразмерените граници на една стандартна академична рецензия. Многобройни наблюдения, анализи и изводи, представени в изложението, убедителни с аргументацията си и артикулирани с елегантна прецизност, провокират у читателя идеи за доосмисляне на една или друга теза и са повод за истинска радост. Искам да вярвам, че при публикуването на труда като монография тази предпоставена недостатъчност на оценката ще бъде овъзмездена. Затова ще се върна към цялостното си впечатление от труда като пълноценна, безостатъчна осъщественост на монументален проект, който неслучайно при началната си заявка преди десетилетия е изглеждал неразумно амбициозен и неизпълним. С оправдана категоричност може да се каже, че с изследването си Младен Влашки се е извоювал позицията на посредник с решаваща роля за трансфера и рецепцията на австрийската краеековна литература в България.

Значителният брой публикации на Младен Влашки, свързани с дисертацията, представени по процедурата, свидетелстват не само за добрата публичност на изследователските му постижения, но и за впечатляващата им ефективност, илюстрирана с приложения списък авторитетни цитирания. Заслужават специално внимание и многобройните престижни награди, с които са били отличени публикации и други професионални активности на д-р Младен Влашки, между които Националната награда „Христо Г. Данов“ за критика и „Дъбът на Пенчо“ за книгата „Романология ли?“

Като дългогодишен преподавател във Филологическия факултет на Пловдивския университет съм имала възможността за непосредствени наблюдения върху академичното присъствие и развитие на доц. д-р Младен Влашки още като студент, а покъсно и като колега, но също и върху многостранните му изяви като преподавател, изследовател, литературен критик, инициатор и редактор на издания, автор на предавания и общественик. В продължение на десетилетия във всички тези дейности той влага таланта, въображението и усърдието си, но също и своята заразителна възторженост, която му печели привърженици и сътрудници.

Макар и предвидимо, в контекста на изтъкнатите дотук високи достойнства на дисертацията, би следвало да отбележа и безупречното ѝ представяне в автореферата, приложен към документацията по процедурата. Изготвен изцяло в съответствие със съответните изисквания, той набавя ясна и пълноценна представа за съдържанието и постиженията на изследването. Нещо повече, в него е демонстрирана респектиращо висока степен на авторефлексия, което го представя като тест, не просто резюмиращ извършеното в дисертацията, но и надреден спрямо него.

Като заключение и в съответствие със стандартните формули, предвидени от Правилника на Пловдивския университет за рецензиите по научни процедури, ще обобща, че Дисертационният труд доц. д-р Младен Влашки съдържа научни резултати, които представляват оригинален принос в областта на сравнителното литературознание и рецептивистиката и отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ. Представените материали и дисертационните резултати напълно съответстват на минималните национални изисквания, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

В съгласие с всичко това, както и на убедеността ми в значимостта на научните приноси, съдържащи се в представения дисертационен труд, намирам за основа-

телно да препоръчам на почитаемото Научно жури да присъди научната степен „доктор на науките“ на доц. д-р Младен Цветанов Влашки в област на висше образование: 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, научна специалност (Антична и западноевропейска литература: сравнително литературознание).

Септември 2025 г.

Рецензент:

проф. дфн Клео Протохристова